

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ... אין יכול להפר 1
- ב. מקלש קליש..... 2
- ג. נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר..... 2
- ד. אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו..... 3
- ה. הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים ... אם לכך נתכוין מתחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין..... 4
- ו. דאמר לא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה דהפרה חלה..... 4
- ז. קיים ומופר ליכי בבת אחת ... כל דבר שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו ... 5

דף סט.

א. שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ... אין יכול להפר

שמע אביה¹ והפר לה ולא הספיק הארום לשמוע עד שמת, אין האב יכול להפר חלקו של ארום, שכיון שכבר הוא הפר חלקו בנדר זה, כבר יצתה מרשותו לגמרי בזה הנדר, ושוב אינו יכול להפירו לה לבדו, ולא אמרינן מותר הנדר של חלק ארום כיון שמת הארום חוזר וניתק למקומו על האב, שכיון שנקלש לא אמרינן דנתוקי נתיק על האב² שכיון שכבר הפר האב חלקו קלוש חלק הבעל ואין בו כח להורישו לאב³.

ודוקא שמת הבעל אחר יום שמיעה של האב⁴, אבל אם מת ביום שמיעה של האב חזר האב ומיפר הכל ביחוד⁵, דלא גרע מאילו לא שמע ולא היפר כלל קודם שמת הארום ומת הארום דקי"ל דחזרה לרשות האב.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רלד טז

² ואינו דומה למה שאמרנו דף סח: שמת הארום חזרה לרשות האב אפילו חלקו של הארום, דהתם מגו שעדיין יש לו חלק לאב בנדר זה להפר חלקו מיפר גם חלק הארום, אבל הכא אנב קולשיה דנדר לא יוכל להנתק עליו.

³ ט"ז ס"ק כ, ש"ך ס"ק לא

⁴ ט"ז כא, ש"ך לב

⁵ כיון שבידו עכשיו להפר כולו לא יזיק מה שהתחיל כבר בהפרה באותו היום דכל ההפרה שבאותו יום לחדא חשבינן לה כן. ט"ז כא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

חזרה ונתארסה בו ביום⁶ שמת הארוס הראשון, אף על פי שמת הארוס הראשון אחר יום שמיעת האב⁷ חוזר ומיפר עם הארוס השני⁸, שכיון שרבתה התורה שארוס אחרון יכול להפר מה שנדרה תחת ארוס הראשון רואים אנו ארוס אחרון כבא כוח ראשון⁹. אולם יש חולקין ואומרים שגם בזה אין האב חוזר ומיפר עם הארוס השני, שמכיון שהוקלש הנדר לא מינתק כלל לגבי האב, וממילא גם הארוס השני לא יוכל להפר לבדו¹⁰.

ב. מקלש קליש

כבר התבאר לעיל דף סז: – סח: שנערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה בשותפות, ואם הפר אחד בלא שני אינו מופר, אולם חלקו של שני נשאר קלוש לפיכך הוקל איסורו שאין בו מלקות.

ג. נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר

המקיים נדרי¹¹ אשתו או בתו ונתחרט, אין הקמתו אלא כמו נדר שנדר הוא, לפיכך נשאל לחכם על הקמתו ומתירו לו, ואחר כך חוזר ומיפר לה בו ביום שנשאל, אפילו לא נשאל אלא כמה ימים אחר ההקמה הרי לו יום שאלתו כיום שמיעה¹², ומפר אפילו אחר כמה ימים ומכל מקום צריך שיפר ביום שאלה שהוא לו כיום שמיעה¹³. ויש אומרים שאינו יכול להשאל על ההקם כדי להפירו אחר כך אלא ביום השמיעה שלא גרע משתיקה¹⁴, ויש להחמיר בן¹⁵.

⁶ דאם לא כן הא אף אם הארוס הראשון חי לפנינו לא היה יכול להפר לפי מש"ב הרמב"ם לעיל דף סז: שלאחר יום שמעו שניהם אין יכולין להפר. ט"ז שם כב

⁷ כתב הב"ח תימא דהלא להרמב"ם לעיל דף סח: לעולם אין יכולים להפר אלא כששניהם שמעו ביום א' ולפי מה שמחלק בדרישה דהבא בחזרה ונתארסה שאני לק"מ אבל בקונטרס אחרון השיג עליו ע"ש.

⁸ כיון שיש ארוס אחרון לפנינו צריך האב לשתף אתו משא"כ אם אין שום ארוס לפנינו ביום שמיעת האב. ט"ז שם

⁹ וכיון דמארוס לארוס קאתי אף על גב דאיקליש ליה נדרא מצי אב ובעל להפר, דכהאי גוונא לאו אנתוקי הוא

¹⁰ לבוש שם וט"ז כג

¹¹ שו"ע ונו"כ שם מט

¹² וקודם השאלה הוי ליה כמו שאינו יודע שיוכל להפר שאין שתיקתו קיום. לבוש וט"ז שם מב

¹³ ש"ך שם סג

¹⁴ ט"ז שם

¹⁵ ואם כן צריך שיתחרט על הקמתו וגם היא תתחרט על עיקר נדרה. חתם סופר שם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ואם בו ביום אחר ההקמה הפר נדרה, ואחר כמה ימים נשאל לחכם על הקיום, כיון שנעקר הקיום למפרע¹⁶, ממילא חלה ההפרה שהפר בו ביום, אף שהיה קודם השאלה על ההקמה¹⁷.

אבל אם הפר לה ונתחרט, אינו יכול להשאל לחכם על ההפרה כדי שיחזור ויקיים, שמיד שהפר לה הלך לה נדרה והותר, ושוב לא יחזור ויחול עליה, אם לא שתחזור ותדור היא בעצמה.

ד. אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו

כבר התבאר לעיל דף יז. יח. שלמרות שאין שבועה חלה על שבועה¹⁸, ואין שבועה חלה על נדר¹⁹, ואם אמר שבועה שלא אוכל כבר זה שבועה שלא אוכל כבר זה אין השניה חלה, שאין לה לשנייה מקום לחול²⁰. מכל מקום אם נשאל על הראשונה, חלה השנייה מיד במקומה²¹ וכל שכן בנדר²², ונשאר באיסורו עד שישאל גם על השנייה²³.

לפיכך מי שאסר עליו²⁴ כבר אחד שני פעמים, או שנשבע עליו שני פעמים, אף על פי שנשבע עליו והתירו לו פעם אחת, עודנו באיסורו עד שישאל עליו פעם שנית, שכיון שנשבע עליו שני פעמים האיסור האחרון לא חל על האיסור הראשון שלא היה לו מקום לחול, וכשהתירו לו פעם אחת פקע האיסור הראשון ותיכף חל עליו האיסור השני, לפיכך צריך שיתירו לו פעם שנית.

¹⁶ כיון דחכם עוקר נדרו מעיקרו והוי כלא קיים.

¹⁷ כ"כ בח"י רע"א ועיין (בתשובת רבינו עקיבא איגר זצ"ל סימן מ"ח) בד"ה ובהא

¹⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד רלח כא, רל"ט יג

¹⁹ שאם אסרו תחילה בנדר אין השבועה חלה עליו. ר"ן דף י"ח. בית מאיר רלח שם

²⁰ אולם בתשובת מהר"ל ן' חביב סימן (ק"מ) [קל"מ] [ד"ה נסתפקתי במי], והביאו בתשובת מנחם עזריה [מפאנו] סימן מ"ה, דקדק מלשון רמב"ם [שבועות ו, יז] דזה רק לחיובא, לאפוקי מנדר שיש נדר בתוך נדר גם לחיובא, אבל לאיסורא חל שבועה על שבועה. ולסברתם אם מתיר שבועה שנייה ואחר כך הראשונה נמי שפיר דמי, מה שאין כן זולת סברתם, דאם כן דלא חלה גם לאיסורא עד שיתיר ראשונה, אי אפשר להתירה קודם. בגליון מהרש"א שם ט

²¹ שהחכם עוקר הנדר מעיקרו וכאילו לא היתה השבועה הראשונה כלל ונמצא שניה חלה למפרע ומשמע דבהפרת הבעל דמיגו גיזו ואינו עוקר הנדר מעיקרו אף שהפר הראשונה אין השניה חלה וכ"כ בתשובת מהר"מ מינ"ץ סימן מ' עיין שם. ש"ך שם כו. וכן לשון הרמב"ם הלכות נזירות פרק ג הלכה י "והראשונה כיון שהתירה כאילו אינה מעיקרה". וצ"ע בפירוש משניות להרמב"ם במשנה אחרונה בפרק י' מנדרים ז"ל, שענין הפרה ביטול השבועה מעיקרו וכו', וזה לא יעשנו בלתי האב והבעל, וענין השאלה לחכם שאנו קורין היתר נדרים, הוא שיתיר השבועה הנקשרת והמחוייבת ויסתלק דינה מן העתיד. גליון מהרש"א שם יב

²² ערוך השולחן רכט כג

²³ מכאן נראה דמי שנשבע על דבר משך זמן, ונשבע בהפכה למשך אותו זמן ונוסף עליו ימים, שאף על פי שאינה חלה לזמן ראשון, ועל השני לבדו לא הוציא שבועה מפיו, חלה היא לזמן שני. ועיין לעיל דין י"ב, והרש"ך חלק א' סימן פ"ב, ערך לחם שם

²⁴ שו"ע ונו"כ רכט ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

מי שנשבע או קיבל עליו בנדר, שכל פעם שיעשה דבר מה, ישלם לצדקה סך מסוים, וכדומה, ורוצה להתיר נדרו או שבועתו, יש להסתפק האם חייב בכל פעם שעושה להתיר, או מועיל היתר אחד על הכל²⁵.

דף סט:

ה. הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים ... אם לכך נתכוין מתחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין

האומר²⁶ הרי זו תמורת עולה ושלמים דבריו קיימין²⁷, ותמכר ויביא בחצי דמיה תמורת עולה ובחצי דמיה תמורת שלמים, אמר הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים אם נתכוון לכך מתחילה דבריו קיימין ואם לא נתכוון בתחילה אלא לתמורת עולה וחזר ואמר תמורת שלמים אף על פי שחזר בתוך כדי דבור אין תופשין אלא לשון ראשון והרי היא תמורת עולה בלבד.

ו. דאמר לא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה ... דהפרה חלה

אמר לבתו או לאשתו – קיים ליכני²⁸ ומופר ליכני ולא תחול ההקמה אלא אם כן חלה ההפרה, הרי זה מופר, שהרי לא חלה ההקמה אלא אם כן חלה

²⁵ בשי"ך שם כמא הביא שבתשובת מהר"מ דפוס פראג סי' קפ"א הסתפק אדם שנדר שבכל פעם שיעשה דבר, שיפרע פשוט, מה תקנה יש לו כי אין להתיר לו עד שיתחייב הפשוט, ואם כן בכל פעם ופעם יצטרך שאלה לחכם או שמא י"ל הותר הראשון הותרו כולם כיון שאינם יכולים לחול עד שיחול הראשון תחלה וצ"ע ריב"א עכ"ל. וכתוב בתשובת מהר"מ מינ"ץ שזהו ספיקו באם הוא כמי שאמר שבועה שלא אוכל ככר זה, שבועה שלא אוכל ככר זה, אינו חייב אלא אחד דאין שבועה חלה על שבועה, ואם הותרה הראשונה חלה שבועה שניה, וכך גם כאן כיון שאמר בכל פעם שיעשה דבר כו' הרי זה כאלו נשבע כמה שבועות, על אותו דבר ואין שניה חלה עד שהותרה הראשונה, וא"כ בכל פעם צריך שאלה, או שמא י"ל שהכל שבועה אחת לכך אמרינן הותר הראשון הותר כולם ששבועה שהתרה מקצתה הותרה כולה.

²⁶ רמב"ם הלכות תמורה פרק ב הלכה ד

²⁷ כא לא בעי בדיקה אם לכך נתכוון כמו חלוקה דלקמיה דקאמר תמורת עולה ותמורת שלמים דבהא אפי' ר"מ מודה כדאמרינן בפ' כיצד מערימין ור"מ סבר מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים וכו'. לח"מ שם

²⁸ שו"ע ונו"כ שם מג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ההפרה, והרי ההפרה חלה בהוצאת שפתיו ושוב אין בידו לקיים שעל מה תחול ההקמה, ויש אומרים²⁹ שהרי זה ספק, ולחומרא הרי זה קיום.

ז. קיים ומופר ליכי בבת אחת... כל דבר שאינו בזה אחר

זה אפי' בבת אחת אינו

אמר לה בבת אחת³⁰ קיים ליכי ומופר ליכי, אין כאן לא הקמה ולא הפרה, ויכול אחר כך לעשות מה שירצה³¹ או הקמה או הפרה³², וכל שכן אם לא אמר שני פעמים ליכי אלא שאמר קיים ליכי ומופר בבת אחת, או שאמר בפירוש קיים ליכי ומופר ליכי בבת אחת שאין כאן לא הקמה ולא הפרה, ולהרמב"ם³³ בכולה הוי קיום שקיום כל דהו הוי קיום.

²⁹ ס"ל דחלו שניהם ולא ידעינן אם הוקם ואם הופר ואולינן לחומרא דבעיא ולא אפשרטא היא. ט"ז שם לז, ש"ך ס.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם מד

³¹ דפשטינן מהא דאמר רבה כל שאינו בזה אחר זה אינו אפילו בבת אחת פירוש המקדש ב' אהיות בפעם אחת אין אחת מהן מקודשת כיון דלא מצי לקידושינהו בזה אחר זה ה"נ כיון דהפרה ליתא בתר הקמה גם בבת אחת ליתא ע"כ משמע מזה דלגמרי אין כאן הפרה ולא הקמה אלא יכול להפר או לקיים עדיין ולא אזלינן לחומרא ולומר דהוה הקמה כי ההיא דלעיל דהא כאן מדמינן לה להא דרבה ושם בטלו דבריו לגמרי ואפי' לחומרא אין אחת מקודשת. ט"ז שם לה

³² כתב לבוש "ואף על גב דאמרינן בסעיף מ"א דאם קיים בלבו יכול לחזור ולהפר תוך כדי דיבור, שאני התם דקיים בלבו, אבל הכא הא הוציא הקיום בשפתיו, ומה שמוציא אחר כך ההפרה בפיו אינו מבטל הקיום לגמרי שיהא אפילו מופר, דסני שנאמר דאהניא אמירתו תוך כדי דיבור מופר ליכי לבטל הקיום שלא יהא בו ממש, אבל גם ההפרה אין בה ממש שנתבטל גם כן על ידי הקיום שהוציא בשפתיו עכשיו תוך כדי דיבור הקודם, ואין כאן לא הקמה ולא הפרה". ואין דבריו נראין דהא ודאי קי"ל תוך כ"ד כדבור דמי אפילו הוציא בשפתיו לבד ממקדש ומגרש ומגדר ועובד עבודת כוכבים שאומר אלי אתה וכדמוכח בכמה דוכתי והוא פשוט אלא הכא אין כוונתו לחזור ממה שאמר בתחלה קיים ליכי אלא אומר קיים ליכי וגם מופר ליכי. ש"ך שם סב

³³ פי"ג נדרים הכ"ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>